

פנינים מתורת רבינו הגאון
רבי רב הבה
קרק שליט"א
ייד"ק טבריה ת"ד



ויגש

גליון 30 | תש"פ



ולא יכל יוסף להתאפק

ולבאר הלשון כביכול יוסף בחיר השבטים אינו יכול להתאפק ולשלוט ברגשותיו הנה בגמ' ר"פ הרואה (ברכות נ"ה ע"ב) א"ר לוי לעולם יצפה אדם לחלום טוב עד כ"ב שנה מנלן מיוסף דכתיב (בראשית לז, ב) אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו' וכתוב (בראשית מא, מו) ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה וגו' מן שבסרי עד תלתין כמה הוי תלת סרי ושב דשבעא ותרתין דכפנא הא כ"ב, משמע דקים ליה לחז"ל שיותר משיעור זה אין לחלום קיום, ומכיוון שזה רצון השי"ת שהכניעה של האחים ליוסף תהיה ע"י חלום דווקא, ממילא אין יכול יוסף להתאפק לקיים רצון השי"ת דזהו עתה רצון השי"ת לקיים החלום שחלם לפני כ"ב שנה דרק ע"י כך יהי לחלום קיום.

מטוב מצרים

וברש"י מייתי להגמ' (מגילה ט"ז ע"ב) ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים מאי מטוב מצרים אמר ר' בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר שלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו, ויש לרמז בזה דהלא כל מה ששלח לאביו היה רמוז בזה קורותיו מיום שנעלם מעיניו, וכמו ששלח עגלות לרמז לו שעדיין עוסק בסוגיית דעגלה ערופה, והנה בגמ' (סוכה נ"ג ע"א) א"י ת"ר יש מהן אומרים אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו אלו חסידים ואנשי מעשה, וזהו שרמז

לאביו ששלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו היינו שיכול להעיד ע"ע שלא חטא במצרים, ויכול לומר אשרי זקנותו שלא ביישה את ילדותו.

וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם

וברש"י סימן מסר להם במה היה עוסק כשפרש ממנו בפרשת עגלה ערופה, ובביאור העניין לרמז דווקא על עגלה ערופה דהנה בחלל הנמצא בעמק יורדים זקני העיר הקורבה אל החלל ואומרים ידינו לא שפכו את הדם הזה וכי תעלה על דעתך שזקני ב"ד שופכי דמים אלא שפטרנוהו בלא אכילה ושתיה ובלא לווייה, וע"כ היה לבו של יעקב נוקפו שמא ב"וישלחהו מעמק חברון" היה סרך דק של שליחה בלא לווייה, ע"כ שלח לו יוסף את העגלות לרמז לו שהכל היה לקיים את ההבטחה שהובטחה לאברהם אבינו כדפירש"י שם מעצה עמוקה של אותו צדיק הקבור בחברון לקיים מה שנאמר לאברהם בברית בין הבתרים ידוע תדע כי גר יהי זרעך, מיד ותחי רוח יעקב אביהם.

ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צואריו

וברש"י מביא לחז"ל שדרשו על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן ליחרב, ובנימין בכה על צואריו על משכן שילה שעתידי להיות בחלקו של יוסף וסופו ליחרב, ויש לבאר החילוק אמאי ביוסף כתיב



שפה לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו

מע"כ חו"ר המכון הקדוש אשר מזכה תורת רבינו הקדוש לעמילי תורה הצמאים לשמוע קול דבר ד' בכח. מה שהביא הרה"ג ר' יעקב בריזל שליט"א ראש כולל בטבריה (בעלון פרשת וישב) בדעת רבינו במיץ תפוזים, ועיי"ש שהביא סברת רבינו לחלק בין קני סוכר שעיקרם למצצם וזוהי דרך

המשך בעמוד הבא

שמתחיל עתה שעבוד מצרים מרצונו של הקב"ה בלבד שגזר על השעבוד ולא ח"ו שמשעבד מדעתו כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים.

עשיה בטבת

מיהב יהינן מישקל לא שקלינן

תנו רבנן משחרב הבית בראשונה נתקבצו כיתות כיתות של פרחי כהונה ומפתחות ההיכל בידן ועלו לגג ההיכל ואמרו לפניו רבונו של עולם הואיל ולא זכינו להיות גזברין נאמנים יהיו מפתחות מסורות לך וזרקום כלפי מעלה ויצתה כעין פיסת יד וקיבלתן מהם והם קפצו ונפלו לתוך האור, והנה במעשה דרבי חנינא בן דוסא שהחזיר את רגל הזהב לשמים אמרו שגדול הנס האחרון יותר מן הראשון שמהב יהינן מישקל לא שקלינן, וא"כ אמאי דווקא בשעת הסתר פנים של חורבן הבית זכו לנס גדול של "מישקל שקלינן", אלא הביאור הוא דמעלתן של פרחי כהונה הוא שמטבע הבריאה שכשאדם מקבל תפקיד מחזיק בתפקידו עד לרגע האחרון, ואילו פרחי כהונה הבינו שנסתיים תפקידם סילקו את ישותם העצמית וקבלו הדין באהבה, ואין זה מישקל שקלינן אלא החזרת הפקדון שהופקד בידם.

ויפול ובבנימין כתיב רק בכה, והנה קיי"ל בגמ' דקדשים קלים נאכלים בכל הרואה ובמקדש נאכלים דוקא בין החומות, חז"ל דבמקדש דבנימין בעי' מגע של מקום וביוסף סגי ראייה מרחוק וזהו פירושו דיוסף נפל על צוארי אחיו בנימין שהוא גדר של מגע משא"כ בנימין לא הוצרך ליפול על צוארי יוסף בחינת מגע דהא משכן שילה סגי ליה בראיה בלבד, [וכדאי' בזבחים דיוסף זכה לכך מפני שלא נתן עיניו המאי שאינו שלן].

ויפל על צואריו ויבך

וברש"י הביא ואמרו רבותינו שהיה קורא את שמע וכבר נתקשו בזה המפרשים מאי טעמא קרא ק"ש, והנה בפרשת תצווה כתב בעה"ט בסדר השמות אבני שוהם "ששה משמותם על" ר"ת שמע, וזהו טעם קריאת שמע כאן מכיוון שעתה מחמת חזירתו של יוסף הושלם מניינם של שבטי י-ה, ועכשיו יש "ששה משמותם על" האבן האחת והשישה הנותרים על האבן השנית. ועוד יש לבאר דבפרשת עבד נרצע אי' כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים, וע"כ רוצע אדוניו את אזנו במרצע משום און ששמעה בהר סיני וכו' והנה עתה יורד יעקב אבינו לתחילת השעבוד למצרים, ועל כן דווקא עכשיו מיד עם ביאתו למצרים קרא ק"ש לגלות

ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו

במדרש (ב"ר צ"ג ג' י"א) אבא כהן ברדלא אומר אי לנו מיום הדין אי לנו מיום התוכחה, ומה יוסף שהיה קטנן של שבטים לא יכלו אחיו לעמוד בתוכחתו, על אחת כמה וכמה כשיבא הקב"ה ויוכיח את כל אחד ואחד לפי מה שהוא, ולבאר עניין הקל וחומר דהנה כשיוסף התגלה לפניהם אז הבינו למפרע את כל התלאות שעברו עליהם "דיבר אתנו האיש אדוני הארץ קשות" מאסר שמעון ולקחת בנימין לעבד, וכל ההרפתקי שעדו עליהם שהכל נגרם בעייתם והם שהביאו על עצמם את הכל ע"י מה שמכרו את יוסף, וזה מה שאומר אבא כהן ברדלא לעתיד לבוא הבושה הגדולה היא כשהאדם רואה מול עיניו שכל הקושיות שהיו לו בימי חייו למה הקב"ה עשה לי כך ומדוע כך, כל הדברים הקשים שעברו עליו הוא זה שהביאם על עצמו והוא גרם לכך מכח מעשיו ועל זה הק"ו אי לנו מיום הדין או לנו מיום התוכחה.



דעת
חכמה ומוסר

שפה לנאמנים - המשך

אכילתם וליכא בהו חשיבות פרי בהכי, משא"כ בתפוזים דאיכא בהו חשיבות פרי בפ"ע ועיקר אכילתו ע"י סחיטה ונחשב לפרי וברכתו בפ"ע, ע"כ. ובזכרוננו ששמעתי מרבינו סברא ואפשר להוסיפה על החידוש הנ"ל דהנה נחלקו האחרונים היכא דבירך בופ"ע על היין אי יצא י"ח, ואף דלכאורה דמו להדדי דעינב ותפוז משקיהם צבורים

בתוכם והרי הוא כספק שנסתפקו האחרונים במציצת ענבים בשבת אם עובר על סוחט, ולפי"ז אמר רבינו דלדברינו שמברכים על תפוז העץ גם ביין איכא רק חסרון "הגפן" ואז ממילא יוצא י"ח אם בירך בפ"ע כמו אם בירך שהכל. כ"ז כתבתי מה ששמעתי מרבינו לפני כשנתיים אבל אין לפסוק כן לדינא רק לפלפולי בעלמא והרוצה לדעת הדין הלכה למעשה יפנה ללשכת הגזית לכהן הגדול מאחיו...

בברכת התורה

אברהם פולק אשדוד

רואה אור בחסות עוסדות "חזקת התורה"
בראשות חת"דב"ג הגר"ר הכהן קוק שליט"א

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק סמאג'א זצ"ל
רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל
מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביבאס זצ"ל

